

KARTA KURSU

rok akademicki 2024/2025

Kierunek: Psychologia

Tryb prowadzenia studiów: stacjonarne

Stopień: studia jednolite magisterskie

Rok: III

Semestr: (5)

Nazwa	Pomoc psychologiczna dzieciom i młodzieży
Nazwa w j. ang.	Psychological help for children and adolescents

Koordynator	dr Radosław Stupak	Zespół dydaktyczny
Punktacja ECTS*	4	dr Radosław Stupak, mgr Małgorzata Płoszaj

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi pomocy psychologicznej udzielanej dzieciom i młodzieży. Przedstawione zostaną podstawowe informacje dotyczące różnych form i metod pomocy oraz perspektyw teoretycznych i praktycznych w kontekście koncepcji rozwoju i zdrowia.

Warunki wstępne

Wiedza	
Umiejętności	
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01 Student ma wiedzę teoretyczną w zakresie wybranych elementów psychologii pomocy dzieciom i młodzieży.	K_W07, K_W09
	W02 Student dysponuje wiedzą z zakresu możliwości stosowania wiedzy teoretycznej dotyczącej udzielania pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży w wybranych sytuacjach profesjonalnych pracy psychologa.	K_W10
	W03 Student ma podstawową wiedzę teoretyczną na temat poradnictwa psychologicznego, interwencji kryzysowej i psychoterapii dzieci i młodzieży.	K_W10

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 Student analizuje potrzeby dzieci i młodzieży w kontakcie z dorosłym udzielającym pomocy	K_U08, K_U09
	U02 Student wykorzystuje wiedzę o formach pomocy psychologicznej w planowaniu pomocy w określonym przypadku	K_U08
	U03 Student potrafi zanalizować sytuację trudną dziecka /adolescenta w kontekście jego rodziny	K_U08, K_U09

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01 Student ma krytyczną postawę wobec własnych kompetencji jako udzielającego pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży, a zarazem otwarty na konsultacje i współpracę z innymi specjalistami oraz rozumie potrzebę doskonalenia swoich kompetencji terapeutycznych podczas studiów, szkoleń i superwizji.	K_K02, K_K03, K_K05
	K02 Student stosuje w procesie udzielania wsparcia wiedzę dotyczącą pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży oraz z zakresu różnych innych działów psychologii, w tym psychologii klinicznej i rozwojowej.	K_K02
	K03 Student ma świadomość ograniczeń i typowych błędów związanych ze stosowaniem różnych metod pomocy psychologicznej oraz jest świadomy kompetencji	K_K02, K_K04

	i uprawnień, jakie musi posiadać w zakresie różnych form pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży.	
--	---	--

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A	K	L	S	P	E			
Liczba godzin	15		30							
45										

Opis metod prowadzenia zajęć

<p>Kurs odbywa się stacjonarnie.   Wykład: wykład z prezentacją multimedialną.   Ćwiczenia: dyskusja grupowa, studia przypadku, ćwiczenia grupowe, ćwiczenia indywidualne.</p>
--

Formy sprawdzania efektów uczenia się

E	G	Ć	Z	P	P	P	U	R	P	E	E	I
-	r	w	a	r	o	o	d	e	r	g	g	n
l	y	i	j	a	j	j	z	r	a	a	a	n
e	d	c	ę	a	e	e	i	e	c	m	a	n
a	y	z	c	t	e	k	a	r	a	i	n	n
r	d	e	i	a	r	t	l	e	p	n	p	n
n	a	n	a	t	a	i	a	r	s	u	i	n
i	k	w	t	e	b	i	t	r	e	s	s	n
n	t	s	r	r	o	n	d	e	m	t	e	n
g	y	z	e	e	r	d	y	r	s	n	n	
	c	s	n	n	a	y	s	e	(	t	p	n
	z	z	o	o	e	w	k	e	e	n	i	n
	n				s		u	s	s	n	n	n
					t		s	a	a	n	n	n
							d			n	n	n
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	
									n	n	n	

	e	k	w	r	d	y	j	ej	y
		o	e	y	u		i	)	
		l		n	a				
		e		a					
W01					X		X		X
W02					X		X		X
W03					X		X		X
U01					X	X	X		
U02					X	X	X		
U03					X	X	X		
K01						X	X		
K02						X	X		
K03						X	X		

Kryteria oceny	Egzamin testowy (ocena pozytywna = 60% + 1 pkt). Zaliczenie ćwiczeń: na podstawie aktywnej obecności na zajęciach i wykonania zadania zaliczeniowego.
----------------	--

Uwagi	Przedmiot kierunkowy na studiach stacjonarnych, jednolitych magisterskich, kierunku: Psychologia.
-------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

<p>Wykłady:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Specyfika pomocy dzieciom i młodzieży. 2. Zdrowie psychiczne a rozwój w kontekście społecznym – koncepcje zdrowia i rozwoju. 3. Rozpoznawanie problemów rozwojowych. Wspomaganie rozwoju, wczesna interwencja, rehabilitacja. 4. Rola negatywnych doświadczeń w dzieciństwie. 5. Profilaktyka, socjoterapia. 6. Podstawowe perspektywy w psychoterapii i poradnictwie dzieci i młodzieży.
---

7. Uwarunkowania prawne, kwestie etyczne i instytucjonalne.

Ćwiczenia:

1. Prawna ochrona dziecka
2. Portret psychologiczny dziecka krzywdzonego
3. Jak w praktyce pracować z traumą i dzieci i młodzieży
4. Procedura „Niebieskiej Karty”
5. Praca z dzieckiem będącym w stresie
6. Mediacja rodzinna. Dziecko w sytuacji rozvodu
7. Interwencja wobec dziecka i nastolatka w kryzysie
8. Warsztaty psychologiczne jako forma oddziaływań pomocowych: struktura warsztatu, efektywność technik psychologicznych stosowanych w różnych grupach wiekowych dzieci i młodzieży (analiza przykładowego warsztatu psychoedukacyjnego),
9. Warsztaty w szkole podstawowe dotyczące różnych problemów psychologicznych dzieci i młodzieży tj.
  - a) Zachowania autodestrukcyjne i szkodzące zdrowiu:
wypalenie szkolne,
problematyka uzależnień,
zaburzenia odżywiania,
samookaleczanie
  - b) Społeczno – kulturowe zagrożenia okresu pubertacji i adolescencji: Cyberbullying, Child grooming ,
Subkultury młodzieżowe i sekty
10. Teoretyczne aspekty nawiązywania kontaktu psychologicznego i etyczne dylematy w pracy psychologa
11. Techniki pracy z dziećmi przejawiającymi zachowania problemowe.

Wykaz literatury podstawowej

Wykład (wskazane rozdziały):

1. Grzegorzewska, I., Cierpiałkowska, L., & Borkowska, A. (red.). (2020). Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży. PWN.
  2. Brzezińska, A. I. (red.). (2005). Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa. GWP.
  3. Brzezińska, A. I., & Toeplitz, Z. (2007). Problemy etyczne w badaniach i interwencji psychologicznej wobec dzieci i młodzieży. SWPS Academica.
- ### Konwersatorium
1. Namysłowska, I. (2012). Psychiatria dzieci i młodzieży. Warszawa: PZWL (wybrane rozdziały)
  2. Kluczyńska, Czabała (2015). Poradnictwo psychologiczne. Warszawa: PWN (wybrane rozdziały)
  3. Alan, E., Kazdin, J., Weisz R. (2006). Psychoterapia dzieci i młodzieży. Metody oparte na dowodach. Kraków, Wydawnictwo UJ (wybrane rozdziały)
  4. Briere, Scott, Podstawy terapii traumy, Wydawnictwo UJ, 2020.
  5. Heller, LaPierre, Leczenie traumy rozwojowej, Wydawnictwo ITP, 2018.

6. Harris, Zrozumieć ACT, GWP, 2021.
  7. Herbowski, Krawczyk, Słapczyńska, Zalewska, Przestępstwa seksualne, Difin, 2016
  8. Fisher, Terapia osób, które przetrwały traumy złożone, Wydawnictwo UJ, 2019.
  9. Herman, Trauma. Od przemocy domowej do terroru politycznego, Czarna owca, 2020
  10. Levine, Trauma i pamięć. Mózg i ciało w poszukiwaniu autentycznej przeszłości, Czarna owca, 2015
  11. Levine, Frederick, Obudźcie tygrysa. Leczenie traumy, Czarna owca, 2020.
  12. Levine, Trauma i pamięć. Mózg i ciało w poszukiwaniu autentycznej przeszłości, Czarna owca, 2015
  13. Kendall, P. (2010). Terapia dzieci i młodzieży: procedury poznawczo-behawioralne. Kraków: wydawnictwo UJ. (wybrane rozdziały)
  14. Kołakowski, A. (2020). Psychoterapia poznawczo-behawioralna dzieci i młodzieży. Przewodnik praktyka. GWP (wybrane rozdziały)
  15. Okun B.F. (2002). Skuteczna pomoc psychologiczna. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia, polskie Towarzystwo Psychologiczne (wybrane rozdziały)
  16. Kaduson, Schaefer (2015). Zabawa w psychoterapii. GWP (wybrane rozdziały)
  17. Manassis (2015). Opracowanie przypadku w terapii dzieci i młodzieży. Wydawnictwo UJ (wybrane rozdziały)
  18. Panda, P. K., Gupta, J., Chowdhury, S. R., Kumar, R., Meena, A. K., Madaan, P., & Gulati, S. (2021). Psychological and behavioral impact of lockdown and quarantine measures for COVID-19 pandemic on children, adolescents and caregivers: a systematic review and meta-analysis. *Journal of tropical pediatrics*, 67(1),
  19. Imran, N., Aamer, I., Sharif, M. I., Bodla, Z. H., & Naveed, S. (2020). Psychological burden of quarantine in children and adolescents: A rapid systematic review and proposed solutions. *Pakistan journal of medical sciences*, 36(5), 1106.
  20. McVeigh, M. J., & Heward-Belle, S. (2020). Necessary and good: a literature review exploring ethical issues for online counselling with children and young people who have experienced maltreatment. *Children Australia*, 45(4), 266-278.
  21. Holland, M., Hawks, J., Morelli, L. C., & Khan, Z. (2021). Risk assessment and crisis intervention for youth in a time of telehealth. *Contemporary school psychology*, 25(1), 12-26.
  22. Furman B., Program Dam Radę w praktyce. [przeł. K. Pawłusiów]. Centrum Terapii Krótkoterminowej
  23. Rosenbloom, Williams, Watkins, Życie po traumie. Zeszyt ćwiczeń terapeutycznych, Zwierciadło, 2020.
  24. Rothschild, Ciało pamięta. Psychofizjologia traumy i terapia osób po urazie psychicznym, Wydawnictwo UJ, 2014.
  25. Rothschild, Ciało pamięta. Rewolucja w terapii traumy, Wydawnictwo UJ, 2021.
  26. Rathus, Miller, Terapia dialektyczno-behawioralna (DBT®) młodzieży. Trening umiejętności, Wydawnictwo UJ, 2018.
  27. Taylor Ch., Dzieci i młodzież ze zdeorganizowanym stylem przywiązania, GWP, 2022
  28. Wolynn, Nie zaczęło się od ciebie, Czarna owca, 2021.
  29. Sandberg, Grant, Opcja B, Wydawnictwo Agora, 2018.
  30. .
  31. Goldenberg, Goldenberg, Terapia rodzin, Wydawnictwo UJ, 2006.
  32. McMackin, Newman, Fogler, Keane [red.], Terapia traumy. Teoria i praktyka terapii opartej na dowodach, Harmonia Universalis, 2015.
  33. Taylor Ch., Dzieci i młodzież ze zdeorganizowanym stylem przywiązania, GWP, 2022.
  34. Piłat, Wojna, trauma, migracja, Werset, 2018.
- Gałecki, Badanie stanu psychicznego. Rozpoznanie wg ICD-11, EDRA, 2022.
- Hayes, Umysł wyzwolony, GWP, 2020.

Shanker, Self-reg, Mamania, 2016.

Gilchrist, Podstawy terapii czaszkowo-krzyżowej. Ujęcie biodynamiczne, Virgo, 2013.

Ruppert, Wczesna trauma. Rozpoznawanie i uwalnianie, Virgo, 2016.

Wykaz literatury uzupełniającej

Wykład:

1. Sroufe, L. A. (Ed.). (2005). The development of the person: The Minnesota study of risk and adaptation from birth to adulthood. Guilford Press.

2. Suess, G. J., & Sroufe, J. (2005). Clinical implications of the development of the person. *Attachment & Human Development*, 7(4), 381–392. <https://doi.org/10.1080/14616730500365886>

3. Jankowiak, B., & Soroko, E. (2021). *Socjoterapia młodzieży. Studium psychologiczno-pedagogiczne*. PWN

4. John-Borys, M. (1999). *Pomoc psychologiczna dla dzieci*.

<https://psychologia.edu.pl/czytelnia/63-terapia-uzalenienia-i-wspouzalenienia/375-pomoc-psychologiczna-dla-dzieci.html>

5. James, R. K. & Gilliland, B. E. (2016). *Crisis intervention strategies* (8th ed.). Cengage Learning.

6. Kubacka-Jasiecka, D. (2010). *Interwencja kryzysowa: Pomoc w kryzysach psychologicznych*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.

7. Czabała, Cz., & Kluczyńska, S. (red.) (2015). *Poradnictwo psychologiczne*. Wydawnictwo Naukowe PWN.

8. Okuń, B. F. (2002). *Skuteczna pomoc psychologiczna*. Instytut Psychologii Zdrowia, Polskie Towarzystwo Psychologiczne.

9. Badura-Madej, W. (red) (1999). *Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej. Poradnik dla pracowników socjalnych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

10. Pilecka, B. (2004). *Kryzys psychologiczny. Wybrane zagadnienia*. WUJ.

11. Roberts, A. R. (red.). (2005). *Crisis intervention handbook: Assessment, treatment, and research* (3rd ed.). Oxford University Press.

Konwersatorium

1. De Barbaro B. (red.) (2012): *Wprowadzenie do systemowego rozumienia rodziny*, CMUJ, Kraków

2. Namysłowska I. (2002) *Terapia rodzin*. Wydawnictwo Instytutu Psychiatrii i Neurologii: Warszawa.

3. Grzesiuk, L. (2006). *Psychoterapia. Praktyka*. Warszawa: Eneteia (wybrane fragmenty)

4. Pawłowska, P. (2022). *Teczka psychologa dziecięcego. Materiały dla terapeuty pracującego z dziećmi w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym*. Harmonia Edukacja

5. Barbetta, P.(2017): *Milan Systemic Family Therapy*, In book: *Encyclopedia of Couple and Family Therapy*, ed. Lebow J., Chambers A., Breunlin D., Springer International Publishing 2017. Pełny tekst w internecie:

https://www.researchgate.net/publication/319055702_Milan_Systemic_Family_Therapy

6. Geldard, K. (2005). *Rozmowa, która pomaga. Podstawowe umiejętności terapeutyczne*. Gdańsk: GWP

7. Stewart J. (2003). *Mosty zamiast murów*. PWN.

8. Morreale, S.P., Spitzberg, B. H., Barge, J. K. (2011). *Komunikacja między ludźmi. Motywacja, wiedza, umiejętności*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN (wybrane

fragmenty)

9. Afzal, Mindfulness dla dzieci, 2020
10. Bourne, Lęk i fobia, Wydawnictwo UJ, 2011.
11. Beck, Davis, Freeman, Terapia poznawcza zaburzeń osobowości, Wydawnictwo UJ, 2016.
12. Bielski, Joga śmiechu, 2016
13. Butcher, Hooley, Mineka, Psychologia zaburzeń DSM-5, GWP, 2021.
14. Cohen, Mannarino, Deblinger, Terapia traumy i traumatycznej żałoby u dzieci i młodzieży, Wydawnictwo UJ, 2011
15. Czub, Zrozumieć dziecko wykorzystywane seksualnie, GWP, 2021.
16. Chrestman, Gilboa-Schechtman, Foa, Odzyskaj życie po traumie, GWP, 2014.
17. Clark, Beck, Zaburzenia lękowe. Podręcznik z ćwiczeniami opartymi na terapii poznawczo-behawioralnej, Wydawnictwo UJ, 2018.
18. Dana, Teoria poliwalgalna w praktyce. Zestaw 50 ćwiczeń, Wydawnictwo UJ, 2021
19. Foa, Przedłużona ekspozycja w terapii PTSD nastolatków, GWP, 2014. Bilikiewicz, Pużyński, Rybakowski, Wciórki, Psychiatria, Urban&Partner, 2002.
20. Garland, Czym jest trauma. Podejście psychoanalityczne, Oficyna Ingenium, 2013
21. Hayes, Strosahl, Wilson, Terapia akceptacji i zaangażowania. Proces i praktyka uważnej zmiany, Wydawnictwo UJ, 2013.
22. Singelin, PTSD, Wydawnictwo Sonia Draga, 2020.
23. Schwartz, Złożony zespół stresu pourazowego, Wydawnictwo UJ, 2020.
24. Boon, Steele, Hart, Zaburzenia dysocjacyjne po traumie. Trening umiejętności, Wydawnictwo UJ, 2019.
25. Zdankiewicz-Ścigała, Aleksytymia i dysocjacja, SCHOLAR, 2021.
26. Ogińska-Bulik, Dwa oblicza traumy, Difin, 2015.
27. Schiraldi, Siła rezyliencji, GWP, 2022.
28. Van der Kolk, Strach ucieleśniony, Czarna Owca, 2022.
29. Linehan, Zaburzenie osobowości z pogranicza, Wydawnictwo UJ, 2010.
30. Singelin, PTSD, nonstopcomics, 2020.
31. Bourne, Lęk i fobia, Wydawnictwo UJ, 2011.
32. Najavits, Jak wyjść z traumy i uzależnienia, eSPe, 2020.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Konwersatorium, ćwiczenia, laboratorium, itd.	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	20
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	10
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	10
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	15
Ogółem bilans czasu pracy		100

Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika

4
